

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Karla Šimky a soudkyň Mgr. Evy Šonkové a JUDr. Miluše Doškové v právní věci žalobce: **P. K.**, zastoupený Mgr. Jakubem Hajdučíkem, advokátem se sídlem Sluneční nám. 14/2588, Praha 5, proti žalovanému: **Finanční úřad pro Plzeňský kraj**, se sídlem Hálkova 14, Plzeň, proti rozhodnutím žalovaného ze dne 30. 3. 2017, č. j. 612509/17/2301-80541-403350, č. j. 618851/17/2301-80541-403350 a č. j. 618907/17/2301-80541-403350, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 28. 6. 2018, č. j. 57 Af 13/2017 – 65,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Žalovanému **s e** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Na základě vykonatelných zajišťovacích příkazů vydaných žalovaným dne 19. 7. 2016, pod č. j. 1397749/16/2301-52521-404947, č. j. 1397877/16/2301-52521-404947, č. j. 1398096/16/2301-52521-404947, č. j. 1398204/16/2301-52521-404947, č. j. 1398265/16/2301-52521-404947, č. j. 1398345/16/2301-52521-404947, č. j. 1398396/16/2301-52521-404947, č. j. 1398461/16/2301-52521-404947, č. j. 1398500/16/2301-52521-404947, č. j. 1398547/16/2301-52521-404947, č. j. 1398615/16/2301-52521-404947, č. j. 1398685/16/2301-52521-404947, č. j. 1398725/16/2301-52521-404947, č. j. 1398773/16/2301-52521-404947, č. j. 1398852/16/2301-52521-404947, č. j. 1398954/16/2301-52521-404947, č. j. 1398984/16/2301-52521-404947, č. j. 1399029/16/2301-52521-404947, č. j. 1399103/16/2301-52521-404947, č. j. 1399172/16/2301-52521-404947, č. j. 1399267/16/2301-52521-404947, č. j. 1399304/16/2301-52521-404947, č. j. 1399340/16/2301-52521-404947, č. j. 1399383/16/2301-52521-404947,

II. Kasační stížnost žalobce a vyjádření žalovaného

[4] Proti rozsudku krajského soudu podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížnost, v níž namítá, že právo státu vyměřit daň z přidané hodnoty za zdaňovací období leden 2011 až září 2013 zaniklo prekluzí dne 15. 11. 2016. Z toho vyplývá, že ke dni vydání exekučních příkazů, tj. 30. 3. 2017 byly exekvovány částky zajištěné daně, která byla již prekludována. Prekluzi konstatoval krajský soud rozsudkem ze dne 8. 2. 2018, č. j. 30 A 159/2017 - 49. Podle stěžovatele lze prekluzi namítat i v exekučním řízení, a to s ohledem na to, že k prekluzi má orgán veřejné moci přihlížet z úřední povinnosti. Je-li dán důvod znemožňující exekuci provést již ke dni jejího zahájení, nesmí exekuční orgán exekuci ani zahájit, jelikož v takovém případě jsou od počátku dány důvody pro její zastavení. Účinnost zajišťovacích příkazů lze přitom ukončit pouze na základě rozhodnutí, což však žalovaný neučinil. Zajišťovací příkazy tedy podle stěžovatele byly ke dni nařízení exekuce způsobilým exekučním titulem a jediným způsobem nápravy stavu, že zaniklo právo vyměřit daň, je konstatovat povinnost žalovaného zkoumat prekluzi z moci úřední i v okamžiku nařízení exekuce, proto jsou napadená rozhodnutí nezákonná.

[5] Stěžovatel dále namítá, že žalovaný nebyl oprávněn nařídit exekuci podle § 178 daňového řádu, jelikož ji vylučuje § 168 odst. 6 daňového řádu o zřízení zástavního práva. Krajský soud v tomto ohledu pouze odkázal na rozsudky Nejvyššího správního soudu v obdobných věcech stěžovatele, které však na jeho argumentaci odpovídají nepřezkoumatelně, a to jedinou větou, že z § 168 odst. 6 daňového řádu nelze dovozovat, že by zřízení zástavního práva mělo přednost před jinými způsoby exekuce. Krajský soud se nevypořádal s žalobními námitkami stěžovatele, že jediným následkem neuhrazení zajišťovacích příkazů může být zřízení zástavního práva, které má také uhrazovací funkci. Zmrazení majetku má mít jako mírnější nástroj přednost před zpeněžením. Stěžovatel dále napadenému rozsudku vytýká, že nezohlednil, že před vydáním exekučních příkazů nebyl seznámen s žádnými důkazy o svém údajném vyvádění majetku z dosahu správce daně a neměl možnost se k nim vyjádřit. Pro tento důvod krajský soud svými rozsudky ze dne 31. 1. 2018, č. j. 30 Af 56/2016 - 52, a č. j. 30 Af 58/2016 - 47, zrušil rozhodnutí o odvolání proti zajišťovacím příkazům. Stěžovatel namítá, že tvrzení o cíleném vyvedení majetku je nepodložené a nemá oporu ve správním spise.

[6] Žalovaný ve svém vyjádření uvedl, že existence zajišťovacích příkazů jakožto exekučních titulů odůvodňuje zahájení daňové exekuce. Pro splnění funkce zajišťovacích příkazů je třeba zahájit exekuci prakticky bezprostředně po vydání exekučních titulů. U stěžovatele hrozilo nebezpečí z prodlení, jelikož po oznámení výsledků kontrolního zjištění dne 7. 6. 2016 začal podnikat kroky k tomu, aby nemovitý a movitý majetek vyvedl ze svého vlastnictví, ačkoliv věděl, že bude povinen plnit své daňové povinnosti stanovené na základě daňové kontroly. Zajišťovací příkazy a bezprostředně navazující exekuční příkazy sloužily k zajištění úhrady dosud nestanovené daně. Žalovaný souhlasí se závěry v rozhodnutích Nejvyššího správního soudu, který se zabýval skutkově i právně totožnými věcmi žalobce. Ohledně prekluze se ztotožňuje se závěry krajského soudu, že je třeba odlišit nalézací řízení od řízení exekučního.

III. Právní posouzení Nejvyššího správního soudu

[7] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že stěžovatel je oprávněn k jejímu podání, neboť byl účastníkem řízení, z něhož napadený rozsudek vzešel [§ 102 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“)]. Kasační stížnost byla podána včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.) a stěžovatel je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

[8] Stěžovatel se domáhá zrušení napadeného rozsudku pro nesprávné právní posouzení podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. a nepřezkoumatelnost spočívající v nedostatku důvodů rozhodnutí podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

[9] Kasační stížnost není důvodná.

[10] Nejvyšší správní soud ve shodě s krajským soudem uvádí, že věci stěžovatele skutkově i právně obdobnou se již zabýval v rozsudcích ze dne 16. 11. 2017, č. j. 2 Afs 203/2017 - 39, ze dne 18. 4. 2018, č. j. 4 Afs 70/208 - 24, a ze dne 14. 6. 2018, č. j. 5 Afs 140/2017 - 34.

III.A Přiměřenost daňové exekuce

[11] Ohledně námitek, že zřízení zástavního práva podle § 168 odst. 6 daňového řádu je jediným možným postupem, který má přednost před jinými způsoby exekuce podle daňového řádu, se Nejvyšší správní soud ztotožňuje s posouzením krajského soudu, že zákon správcí daně neukládá, zda se v zájmu splnění povinnosti uložené v zajišťovacím příkazu použije přednostně zřízení zástavního práva, či daňová exekuce.

[12] Nejvyšší správní soud v bodě 20 rozsudku ze dne 14. 6. 2018, č. j. 5 Afs 140/2017 - 34, v obdobné věci stěžovatele uvedl: „*Pokud stěžovatel namítá, že bylo povinností správce daně zřídít zástavní právo dle § 168 odst. 6 daňového řádu namísto zahájení exekuce dle § 178 daňového řádu, Nejvyšší správní soud nad rámec shora uvedeného dodává, že ze znění § 168 odst. 6 daňového řádu nelze dovodit, jak činí stěžovatel, že zřízení zástavního práva k nemovitostem je jedinou možností zajištění splnění povinností plynoucích ze zajišťovacího příkazu. Vykonatelný zajišťovací příkaz je řádným exekučním titulem [§ 176 odst. 1 písm. c) daňového řádu] a exekuci na základě vykonatelného exekučního příkazu lze provést všemi způsoby uvedenými v § 178 odst. 5 daňového řádu. Z § 168 odst. 6 daňového řádu nelze dovozovat, že by se jednalo o ustanovení přednostní, které je třeba preferovat před jinými způsoby exekuce“.*

[13] Podobně Nejvyšší správní soud v bodě 30 rozsudku ze dne 18. 4. 2018, č. j. 4 Afs 70/208 - 24 vyložil, že „*ze znění § 168 odst. 6 daňového řádu nelze dovodit, jak činí stěžovatel, že zřízení zástavního práva k nemovitostem je jedinou možností zajištění splnění povinností plynoucích ze zajišťovacího příkazu. To je zřejmé z dalších ustanovení, podle nichž je vykonatelný zajišťovací příkaz exekučním titulem [§ 176 odst. 1 písm. c) d. ř.] a exekuci na základě vykonatelného exekučního příkazu lze provést všemi způsoby uvedenými v § 178 odst. 5 d. ř. Z § 168 odst. 6 daňového řádu rovněž nelze dovozovat, že by se jednalo o ustanovení přednostní, které je třeba preferovat před jinými způsoby exekuce“.* Ke stejnému závěru Nejvyšší správní soud dospěl v bodě 22 rozsudku ze dne 16. 11. 2017, č. j. 2 Afs 203/2017 - 39. Od těchto závěrů není důvod se odchýlit ani v tomto případě.

[14] Nejvyšší správní soud však dodává, že „*daňovou exekuci bezprostředně navazující na zajišťovací příkaz je nutno vnímat jako řešení ultima ratio. O to spíše, nabízí-li zákon i jiné šetrnější prostředky, jak dosáhnout účelu a legitimního cíle, který zajišťovací příkaz sleduje. Takovým institutem může být právě zástavní právo zřízené k zajištění částky stanovené zajišťovacím příkazem.“* Přitom „*správce daně musí brát ohled na specifickou povahu a účel zajišťovacích příkazů při volbě procesních nástrojů, prostřednictvím nichž bude vynucovat splnění povinnosti v zajišťovacích příkazech stanovené. [...] Je-li přiměřeně pravděpodobné, že daň bude moci být uhrazena postupně, je třeba upřednostnit tuto variantu se zajištěním prostřednictvím zástavního práva před okamžitým uspokojením s rizikem ekonomické likvidace subjektu, neboť ta s sebou nese řadu nepřiznivých následků. Volba vhodného postupu musí být pochopitelně založena na racionální úvaze vycházející z individuálních okolností, zejména z dosavadních výsledků a způsobu hospodaření daňového subjektu a dále i na rozumném a podloženém odhadu o „ochotě“ subjektu dostát svým povinnostem (strov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 3. 2019, č. j. 2 Afs 392/2017 – 48).*

pokračování

[15] Jak vyplývá ze správního spisu a ze shora citovaných rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ve skutkově a právně obdobných věcech stěžovatele, katastrální úřad k žádosti správce daně sdělil, že svěřenský fond K. smlouvou ze dne 15. 7. 2016 zřizuje ve prospěch P. K., stěžovatele, doživotní věcné břemeno užívání bytu, přičemž tato jednotka byla na svěřenský fond P. K. převedena smlouvou z téhož dne. Zřízení zástavního práva k nemovitostem tak bylo zmařeno tím, že nedlouho před vydáním zajišťovacích příkazů stěžovatel tyto nemovitosti vyvedl ze svého majetku. Krátce před vydáním zajišťovacích a exekučních příkazů stěžovatel také převedl ze svého majetku na společnost Palety Plzeň s. r. o. tři automobily (kupní smlouvy ze dne 21. 6. 2016). Tento postup stěžovatele znamenal nezbytnost postižení prostředků na účtech, tedy aktiv, které je snadné okamžitě převést jinam. Je tedy zřejmé, že v případě stěžovatele se nejedná o období skutkových okolností, které v citovaném rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 3. 2019, č. j. 2 Afs 392/2017 – 48, vedly soud k závěru o nepřiměřenosti nařízení exekuce, naopak zde vystupují do popředí okolnosti oprávněnost exekuce podporující. Za této situace se Nejvyšší správní soud shoduje s posouzením krajského soudu, že exekuční příkazy byly přiměřené k tomu, aby bylo zajištěno splnění povinností uložených v zajišťovacích příkazech, jelikož ze spisového materiálu zřetelně vyplývá, že stěžovatel se zbavoval majetku.

[16] Nejvyšší správní soud shledal, že krajský soud se přezkoumatelně vypořádal s námitkou, že žalovaný nebyl oprávněn nařídit exekuci podle § 178 daňového řádu, jelikož ji vylučuje § 168 odst. 6 daňového řádu o zřízení zástavního práva. V bodě 21 napadeného rozsudku krajský soud s odkazem na judikaturu Nejvyššího správního soudu vysvětluje, že z díkce ustanovení § 168, 176 a 178 daňového řádu nelze dovodit, že zástavní právo je jedinou možností. Krajský soud dále v bodě 22 napadeného rozsudku odůvodňuje, že přednostní aplikaci zástavního práva před nařízením exekuce je nutno posuzovat na základě přiměřenosti s ohledem na daná skutková zjištění ve věci. Zde krajský soud s odkazem na předchozí řízení vedená u Nejvyššího správního soudu ve shodných věcech stěžovatele dovodil a dostatečně odůvodnil, z jakých důvodů je možnost přednostní aplikace zástavního práva podle § 168 daňového řádu před daňovou exekucí vyloučena.

III.B Prekluze a daňová exekuce

[17] Pokud stěžovatel namítá, že exekuční příkazy jsou nezákonné, jelikož správce daně měl z úřední povinnosti vzít v potaz uplynutí prekluzivní lhůty pro stanovení daně, Nejvyšší správní soud odkazuje na svůj rozsudek ze dne 16. 9. 2009, č. j. 9 Afs 28/2009 - 124, ve kterém se vyjádřil k tomu, jaké skutečnosti jsou rozhodné pro nařízení exekuce v daňovém řízení: „*Exekuční řízení není ani pokračováním nalézacího řízení, ani duplicitním nalézacím řízením. Prekluze práva vyměřit celní dluh je vadou nalézacího řízení, přičemž jakékoli námitky, jež jsou svým charakterem námitkami uplatnitelnými v nalézacím řízení, jsou neslučitelné se skutečnostmi rozhodnými pro nařízení exekuce. Okolnost, zda je právo vyměřit celní dluh prekludováno, se při nařízení exekuce nezkontroluje.*“

[18] Tento závěr vyslovil Nejvyšší správní soud i v rozsudku ze dne 2. 8. 2019, č. j. 8 Afs 250/2018 - 54, a v této souvislosti dodal, že „*soudní přezkum nemůže zpochybňovat souslednost a logickou provázanost jednotlivých fází daňového řízení. Námitkami proti exekučnímu příkazu nelze účinně brojit proti samotnému daňovému nedoplatku, stanovenému samostatným správním rozhodnutím, a následný soudní přezkum může být zaměřen zejména na vhodnost a proporcionalitu způsobu a rozsahu provedení exekuce, na vykonatelnost exekučního titulu, na jeho právní účinnost vůči povinnému apod., nikoliv již na přezkum důvodnosti samotného exekučního titulu. Soudní přezkum proto v těchto případech lze označit za do určité míry omezený a koncentruje se na případné „vybočení“ z řádné a na principu proporcionality založené daňové exekuce (srov. rozsudek rozšířeného senátu č. j. 2 Afs 81/2004 - 54).*“

[19] Obdobné závěry vyslovil Nejvyšší správní soud např. v rozsudku ze dne 5. 11. 2013, č. j. 2 Afs 76/2013 – 23: „*Nejvyšší správní soud předně konstatuje, že domníval-li se stěžovatel, že rozhodnutí nyní vymáhaná předmětným exekučním příkazem jsou nezákonná z důvodu nerespektování prekluzivní lhůty pro vyměření daně, měl možnost tuto námitku plně uplatnit v řádných opravných prostředcích proti těmto vymáhaným rozhodnutím. Po marném uplynutí lhůt k uplatnění opravných prostředků není podobné zpochybnění ve vymáhacím řízení možné, což plyne jednak z povahy právní moci rozhodnutí a jednak z členění daňového řízení na jednotlivé fáze.*“ Podle tohoto rozsudku Nejvyššího správního soudu „*členění řízení ve věcech daní na řízení nalézací (respektive vyměřovací) a na vymáhací (respektive řízení při placení daní) plyne přímo ze zákona [srov. § 134 odst. 3 a §§ 135-148 vs. §§ 175-233 daňového řádu, či dříve §§ 40-47 vs. §§ 57-73a zákona o správě daní a poplatků]. Takové oddělení vymáhacího (exekučního) řízení, od předchozího průběhu řízení plyne mj. právě ze skutečnosti, že k nucenému vymáhání lze přistoupit, jen když jsou rozhodnutí vykonatelná. Přezkum rozhodnutí o nařízení exekuce se pak zaměřuje na okruh otázek spojených zásadně s touto fází řízení a neslouží k přezkoumání rozhodnutí, na základě nichž byla exekuce nařízena (exekuční titul). Takového přezkumu lze dosáhnout v řízení předcházejícím.*“

[20] Nejvyšší správní soud tedy uzavírá, že krajský soud nemohl posuzovat ty z námitek, jimiž stěžovatel snášel argumenty pro nezákonnost exekučních příkazů z důvodu stěžovatelem tvrzeného uplynutí prekluzivní doby k oprávnění vyměřit daň. Těmito námitkami totiž žalobce v rozporu s výše podrobně popsányi judikatorními východisky fakticky brojil nikoli proti exekučním příkazům, ale přímo proti exekučním titulům, které byly podkladem pro jejich vydání. V řízení o žalobě proti exekučnímu příkazu je tedy vyloučena možnost zabývat se věcně otázkou tvrzených vad exekučního titulu záležejících v překročení prekluzivní lhůty pro stanovení daně.

[21] Ve svém rozsudku ze dne 11. 3. 2008, č. j. 1 Afs 8/2008 - 64, Nejvyšší správní soud judikoval, že ani zrušení dodatečného platebního výměru (exekučního titulu) nemá vliv na zákonnost exekučního příkazu, resp. na rozhodnutí o námitkách proti němu, neboť zákonné podmínky pro vydání exekučního příkazu byly v okamžiku jeho vydání splněny. Odpadnutí exekučního titulu však musí být zohledněno v samotném vymáhacím řízení prostřednictvím zastavení výkonu rozhodnutí (srov. také rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 3. 2019, č. j. 2 Afs 392/2017 - 48). Daňový dlužník, jakožto jeden z příjemců exekučního příkazu, je tedy oprávněn podat návrh na zastavení daňové exekuce [např. z důvodu promlčení, resp. prekluze práva vymáhat daňový nedoplatek podle § 181 odst. 2 písm. e) daňového řádu], na jehož základě správce daně zváží, zda jsou či nejsou dány důvody pro zastavení exekuce. Shledá-li správce daně návrh daňového dlužníka důvodným, rozhodne o zastavení daňové exekuce; stejně tak může správce daně rozhodnout o zastavení daňové exekuce z důvodu zániku práva vymáhat nedoplatek z úřední povinnosti.

III.C Ostatní námitky

[22] Stěžovatel dále napadenému rozsudku vytýká, že nezohlednil, že před vydáním exekučních příkazů nebyl seznámen s žádnými důkazy o údajném vyvádění majetku z dosahu správce daně a neměl možnost se k nim vyjádřit. Podle Nejvyššího správního soudu se zajišťovací příkaz a na něm stavějící exekuční příkaz v daňovém řízení vydává právě v případě obav, že k dobrovolné úhradě v době splatnosti daně nedojde, že daň bude nedobytná nebo že její vybrání bude spojeno se značnými obtížemi. To za určitých okolností může bránit tomu, aby nejprve byla učiněna výzva k seznámení se s důkazy a vyjádření k nim, a to zejména tehdy, když hrozí, že daňový subjekt svůj majetek zašantročí. Stěžovateli nic nebránilo, aby i po zajištění majetku a vydání exekučních příkazů dobrovolně splnil povinnosti zajišťovacími příkazy uložené (třeba za pomoci půjčky či úvěru), což by mělo za následek zastavení exekuce.

[23] K námitce stěžovatele, že tvrzení o cíleném vyvedení majetku je nepodložené a nemá oporu ve správním spise, Nejvyšší správní soud uvádí, že obsahem správního spisu je usnesení

pokračování

ze dne 17. 8. 2016, jímž Katastrální úřad pro Plzeňský kraj přerušil řízení o povolení vkladu vzniku zástavního práva k nemovitostem stěžovatele. Na základě výzvy k poskytnutí informací nezbytných pro správu daně následně katastrální úřad žalovanému sdělil, že nemovitosti stěžovatele byly převedeny do svěřenského fondu a k užívání bytu bylo stěžovateli zřízeno věcné břemeno. Návrh na vklad práva do katastru byl podán dne 18. 7. 2016, tedy bezprostředně před vydáním zajišťovacích příkazů a v přímé návaznosti na ústní jednání, které se konalo dne 15. 6. 2016 za účelem seznámení stěžovatele s výsledkem kontrolního zjištění daňové kontroly. Z protokolu o místním šetření ze dne 21. 7. 2016 dále vyplývá, že stěžovatel uvedl, že své automobily převedl na právnické osoby. Tyto skutkové okolnosti byly základem pro posouzení případu i ve shora jmenovaných řízeních stěžovatele, v nichž Nejvyšší správní soud rozhodoval. Ze spisu vyplývá, že skutečnosti, které vzal krajský soud v potaz, v něm mají oporu.

IV. Závěr a náklady řízení

[24] S poukazem na shora uvedené důvody Nejvyšší správní soud zamítl kasační stížnost podle § 110 odst. 1 s. ř. s.

[25] O náhradě nákladů řízení rozhodl soud v souladu s § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, a nemá tak právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti. Žalovanému v souvislosti s tímto řízením nevznikly žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti, proto mu soud náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznal.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. listopadu 2019

JUDr. Karel Šimka
předseda senátu